

One, two, three

(1961 - Uno, dos, tres), de Billy Wilder

Sinopsi

C.R. MacNamara és un executiu de l'empresa Coca-Cola a qui destinen al Berlín Occidental en plena Guerra Freda per fer-se càrrec de la seu de la companyia a Alemanya. Però les coses es compliquen quan el seu cap li demana que cuidi de la seva filla Scarlett. Quan arriba, la jove anuncia per sorpresa que s'ha casat en secret amb Otto, un jove comunista militant.

Fitxa tècnica

Producció i direcció Billy Wilder
 Guió Billy Wilder i I. A. L. Diamond
 Obra original Ferenc Molnár
 Fotografia Daniel L. Fapp
 Direcció artística Alexander Trauner
 Música André Previn
 Muntatge Daniel Mandell
 So Basil Fenton-Smith
 Efectes especials Milt Rice
 Durada 108 minuts

Fitxa artística

C. R. McNamara James Cagney
 Otto Ludwig Piffl Horst Buchholz
 Scarlett Hazeltine Pamela Tiffin
 Phyllis McNamara Arlene Francis
 Ingeborg Lilo Pulver
 Mr. Hazeltine Howard St. John
 Mrs. Schlemmer Hanns Lothar
 Mrs. Hazeltine Lois Bolton
 Peripetchikoff Leon Askin
 Mishkin Peter Capell
 Borodenko Ralf Wolter
 Fritz Karl Lieffen
 Dr. Bauer Henning Schluter
 Comte von Droste-Schattenberg Hubert von Meyerinck
 Venedor de diaris Tile Kiwe
 Zeidlitz Karl Ludwig Lindt
 Tommy McNamara John Allen
 Cindy McNamara Christine Allen

Biografia del director

El rei baixa del tren.
 Adéu a Billy Wilder

Richard Armstrong
 a Bright Lights Film Journal
www.brightlightsfilm.com,
 Issue 36, Abril 2002

Al seu guió per a *En bandeja de plata* (*The Fortune Cookie*, 1966), Billy Wilder, que ha mort als 95, descriu a 'Whiplash Willie' Gingrich (Walter Matthau) com "un cervell ple de navalles d'afaitar i un cor ple de desvergonyiment". Durant els anys 60, es considerava sovint el propi Wilder només una miqueta menys cínic que això. Vistos amb perspectiva, aquell afilat contador d'històries i els seus films semblen una crida a la complexitat i la maduresa en una època d'exuberància retòrica. Wilder va aprendre a forjar històries convincents sobre un món brutal a la Viena dels anys 20, en plena inflació. Va rebutjar la professió d'advocat, preferida pels seus pares jueus de classe mitjana, per la de reporter. Tot prescindint dels florits fulletons del reportatge vienès tradicional, Wilder va escriure articles durs, realistes, sobre personalitats de l'esport, celebritats locals i músics de jazz de visita. Segons el seu biògraf Maurice Zolotow, va introduir ell tot solet el periodisme esportiu a Àustria. El 1926, el director d'orquestra Paul Whiteman va convidar Wilder a fer-li de guia durant una gira a Berlín. Wilder no va tornar mai a Viena i es va convertir en un americanòfil

consciencios, que conduïa un Chrysler i, es diu, aprenia anglès memoritzant lletres de cançons. Després de passar-se a l'escriptura cinematogràfica, la seva carrera seguiria el paradigma del s. XX: el jueu europeu que emigra, s'empassa el somni americà i el ven a Europa. El 1934, Wilder va rebre la invitació de Hollywood, primer com a escriptor a l'ombra i, més tard, coguionista de *La octava mujer de Barba Azul* (*Bluebeard's Eighth Wife*, 1938), *Medianoche* (*Midnight*) i *Ninotchka* (ambdues del 1939), algunes de les més sofisticades comèdies de tocador de l'època. Però ser un escriptor sense control sobre el que escrivia el treia de polleguera, i una discussió amb el director Mitchell Leisen sobre una escena de *Si no amaneciera* (*Hold Back the Dawn*, 1941) va conduir al seu ascens a la direcció. Van seguir tres dècades d'aguts i reveladors comentaris sobre els usos i costums nordamericans, la majoria escrits per un o altre dels dos grans guionistes de Wilder, I. A. L. Diamond i Charles Brackett. Segons Zolotow, Wilder afegia les paraules "Cum Deo" a tots els guions que escrivia. Cregués o no en l'autor de totes les coses, Wilder creia en la santedat d'un bon guió, tant quan coescribia com quan dirigia o, a partir del 1942, produïa les seves pel·lícules. Wilder va esdevenir un dels principals narradors de Hollywood, amb films transparents i aclaparadors com *Perdició* (*Double Indemnity*, 1944), *El crepusculo de los dioses* (*Sunset Boulevard*, 1950), i *El apartamento* (*The Apartment*, 1960). Va ser realista abans que Hollywood redescobris les localitzacions reals,

i va retratar les noves realitats socials i sexuals de la postguerra a ficcions que devien més que una mica de nostàlgia a la seva sensibilitat de jueu centroeuropeu.

Al llarg de la seva carrera, Wilder va treballar amb Kirk Douglas, Marilyn Monroe, Audrey Hepburn, Tony Curtis, i va fer de William Holden i Jack Lemmon unes estrelles. Wilder entenia com es podia explotar a la pantalla l'atractiu individual i contractava els actors no només per la seva adequació tècnica al paper, sinó també en referència a les resonàncies del seu historial dins del sistema d'estudis. En utilitzar Erich von Stroheim per interpretar el majordom de l'estrella del cinema mut Norma Desmond a *El crepúsculo de los dioses*, va subvertir la dominant imatge "teutònica" d'Stroheim, mentre Gloria Swanson, la "nena" submissa de DeMille dels anys 20, ara manava amb una vara de ferro. En altres llocs, Barbara Stanwyck feia d'espavilada noia treballadora i després, per a Wilder, d'assassina calculadora, mentre George Raft esdevenia caricaturesc i Tony Curtis parodiava Cary Grant per a ell. Si se'l considerava un cínic als 60 era perquè pel·lícules com *Uno, dos, tres* (*One, Two, Three*, 1961) i *Bésame, tonto* (*Kiss Me, Stupid*, 1964) s'esforçaven massa per seguir l'onada dels temps. Wilder no havia estat capaç de predir, com havia fet tan astutament a les dècades anteriors, cap a on anava la moda cinematogràfica. Ambientada a Berlín en el moment que s'elevava el mur, *Uno, dos, tres* satiritzava amb crueta un equilibri polític delicat. Wilder deia que la millor experiència que es pot tenir per convertir-se en guionista és el periodisme. Immers en els sons i imatges del seu país adoptiu, les seves històries de tabloide com *Perdición*, *El crepúsculo de los dioses* i *El gran carnaval* (*Ace in the Hole*, 1951) encara perduren en la nostra ment.

Les seves pel·lícules encara s'emeten a la televisió. *Perdición* continua essent popular entre els estudiants de cinema, mentre que la trepidant *Con faldas y a lo loco* (*Some Like It Hot*, 1959) és la preferida de molts. Però un premi més a la seva trajectòria, nous estudis crítics, sol·licituds d'entrevistes o la versió de *El crepúsculo de los dioses* d'Andrew Lloyd Webber no impressionaven el propi Wilder. Un

dels últims de la seva generació a sobreviure fins al s. XXI, es compta entre els més vívids cronistes d'aquell "Segle nordamericà".

Crítica

Pantalla: la comèdia de Berlín: Uno, dos, tres és a l'Astor i al Fine Arts

Bosley Crowther
a *New York Times* (www.nytimes.com),
22 desembre 1961

És lamentable que l'actual crisi de Berlín no sigui tan divertida i inofensiva com la que Billy Wilder i I. A. L. Diamond s'han tret de la màniga a la seva nova pel·lícula, *Uno, dos, tres*. I és lamentable que es pugui resoldre de manera tan ràpida i pronordamericana com resol James Cagney la d'aquest film, que es va estrenar als cinemes Astor i Fine Arts ahir.

Donat que la crisi, per a una rica joveneta nordamericana, filla d'un alt càrrec de la Coca-Cola, no és més seriosa que el matrimoni amb un noi de Berlín Oriental. I la manera com la resol el Sr. Cagney, que interpreta el director de la Coca-Cola a Berlín Occidental, és tan fàcil com seguir el fil d'una típica farsa americana, a l'estil dels cavallets.

Per descomptat, en aquesta crisi hi ha més coses, a part del casament d'un noi i una noia. Ella resulta que és una turista amb cervell de mosquit i la nineta dels ulls del seu pare georgià. Quan s'assabenti del casament, probablement rebentarà unes quantes màquines embotelladores. I el Sr. Cagney, que se suposa que és responsable d'ella a Berlín, frisa mentrestant per aconseguir una destinació millor.

Així doncs, com veieu, la crisi per al Sr. Cagney consisteix en fer anular el matrimoni, desempallegar-se de l'exaltat de Berlín Oriental i retornar Scarlett (aquest és el seu nom) sana i estalvia a caseta. I aleshores, quan es descobreix de sobte que la petita Scarlett està feliçment embarassada, es tracta de treure Otto (aquest és el marit) de la zona oriental i convertir-lo en un respectable especimen capitalista.

Enmig d'un embolic com aquest, es podria assumir naturalment que el Sr. Wilder i el Sr. Diamond, distingits humoristes, farien uns quants acudits polítics ben afilats. Els fan. El nom mateix de Coca-Cola en el context de les ambicions nordamericanes tal com les representa el Sr. Cagney en aquesta crisi és un acudit maliciós en ell mateix. Les relliscades i pompositat comunistes es retraten amb gran sentit de l'absurd, i el caràcter testarrut dels alemanys, amb les picades de talons marçials, són objecte de gags continus.

Tanmateix l'agudesia de l'enginy i la sàtira és menys notable que la magnitud i velocitat dels acudits obvis i de l'acció còmica, a mesura que van brollant com una cascada. No hi ha res subtil en tot plegat, i menys encara en el personatge del Sr. Cagney, que és el del deus ex machina (o "mein fuehrer", com la seva dona es refereix a ell). Es tracta simplement de moure's molt ràpidament i fer fer moltes coses, des de tancar negocis per a la Coca-Cola a una persecució en cotxe per Berlín Oriental.

Amb tot el respecte per a la resta d'actors, tots els quals estan molt bé -Pamela Tiffin, una nova bellesa, com a Scarlett; Horst Buchholz com el noi de Berlín Oriental, Lilo Pulver com la secretària alemanya, Leon Askin com a bufó comunista i d'altres- el pes el porta James Cagney, que està bé el 50% del temps. Poques vegades havia treballat tan dur a cap pel·lícula o havia ballat a un ritme semblant.

El seu personatge és un pícar sense fre. La seva dona (Arlene Francis) l'odia amb totes les forces. Coneix tots els trucs i no té cap mena d'escrúpols per fer-los servir. És brutalment descarat i i cruel, salvatgement enginyós i xerrameca. El Sr. Cagney ens fa desconfiar d'ell, però segur que també ens fa que riguem amb ell.

I aquesta és la naturalesa de la pel·lícula: pots riure -amb la seva manca de respecte cap a les crisis estrangeres- mentre rius de la seva successió esbojarrada d'acudits.

Traducció de Magda Costa
Cineclub Sabadell

Es demana puntualitat. Es demana als espectadors que desconnectin els telèfons mòbils i qualsevol altre aparell acústic abans de començar la projecció. Gràcies.